

Národní institut pro další vzdělávání MŠMT
Senovážné náměstí 25, 110 00 Praha 1

Olympiáda v českém jazyce, 40. ročník, 2013/2014 – okresní kolo

I. kategorie

Počet bodů:

Jméno: Škola:

1. *Novinky v naší školičce: odpolední vyrábění rodičů s dětmi.*

a) Vysvětlíte, v čem z jazykového hlediska spočívá komičnost uvedeného novinového titulku.

b) Titulek upravte tak, aby jasně vyjadřoval původní záměr autora.

2. V písemném vyjádření, které Čechoameričan Joe Womaczka, jenž byl svědkem krádeže na horské chatě, zaslal policii, se píše:

Potíš je v tým, že sem nevyděl esli ty líže přetím vyseli z balgónu.

Tato věta zřejmě porušuje mnohé zásady spisovné češtiny.

a) Podtrhněte v ní všechny tvary slov, které **bez ohledu na kontext** (tj. i jako zcela samostatně stojící) nejsou součástí spisovné češtiny.

b) Upravte větu do spisovné a pravopisně správné podoby:

c) Všechna slova původní věty, jejichž podobu jste v části b) změnili a která jste přitom nepodtrhli v části a), užíjte ve slovních spojeních nebo krátkých větách, jež by osvětlily jejich význam:

3. a) Napište, co znamenají vyznačená ustálená slovní spojení v následujících větách:

*Utekl, protože **dostal avízo**, že je mu policie na stopě.*

*Ten Jirka Nováků, **to je ale numero**, co ten se už navyváděl hloupostí!*

*Studentům odpustím leccos, ale na pravidelné docházce trvám, **na to jsem prevít**.*

b) V daných slovních spojeních nahraďte podstatné jméno jiným, aby vzniklo jiné ustálené slovní spojení se stejným (popř. podobným) významem:

dostat _____

to je ale _____

na to jsem _____

c) K uvedeným slovům napište synonyma (slova stejného významu) nebo jinak vysvětlíte jejich základní význam, tj. nejčastější, ne nutně ten, ve kterém jsou užitá v daných slovních spojeních.

avízo –

numero –

prevít –

4. V následujících větách vhodně doplňte ustálená slovní spojení obsahující slovo *hlava*:

i. *Sláva mu* _____ *do hlavy.*

ii. *Už si nad tím* _____ *hlavu!*

iii. *Jízdní oddíly* _____ *nepřátelskou pěchotu na hlavu.*

iv. *Na Aničku nemysli, Jeníku, ta* _____ *v hlavě jiného!*

v. *Všechny úkoly zvládala líp než ostatní a bylo patrné, že šéfovi pomalu*

_____ *přes hlavu.*

Národní institut pro další vzdělávání MŠMT
Senovážné náměstí 25, 110 00 Praha 1

Olympiáda v českém jazyce, 40. ročník, 2013/2014 – okresní kolo
I. kategorie

Slohový úkol

Jak jsem si osladil(a) život...

Zpracujte téma libovolnou formou a zadanou větu použijte v textu, a to např. jako nadpis,
v přímé řeči postavy nebo v závěru
(můžete ji použít i jako tázací nebo zvolací, popř. vedlejší).
Doporučená délka 20–25 řádek.

Okresní kolo OČJ 2013/2014 – 40. ročník – I. kategorie – řešení:

1. a) Příklady vysvětlení: Větu lze chápat buď tak, že někdo vyrábí rodiče s dětmi, nebo tak, že děti a rodiče něco vyrábějí. První uvedená varianta je nesmyslná. / Rozvitý přívlastek *rodičů s dětmi* u slovesného podstatného jména lze chápat jako původce děje (,rodiče s dětmi něco vyrábějí‘), nebo výsledek děje (,někdo vyrábí rodiče s dětmi‘). Aktuální roli přívlastku lze poznat z charakteru užitých slov a z kontextu (např. spojení *rozhodnutí prezidenta* znamená ,prezident rozhodl‘, ne ,někdo rozhodl prezidenta‘). U slova *vyrábění* přívlastek typicky vyjadřuje výsledek děje, autor titulku do něj však postavil původce děje.
- b) Příklady řešení: *Novinky v naší školičce: odpolední výtvarná dílna pro rodiče s dětmi.*
/ Novinky v naší školičce: odpoledne budou rodiče s dětmi vyrábět ozdoby.

Bodování: a) za výstižné vysvětlení – 2 body;
při drobných nedostacích – 1 bod;
b) za vhodnou úpravu – 1 bod.

Celkem tedy maximálně **3 body**.

2. a) Potíš je v tým, že sem nevyděl, esli ty líže přetím vyseli z balgónu.
b) Potíš je v tom, že jsem neviděl, jestli/zda ty lyže předtím visely z balkonu/balkónu.
c) Příklad řešení: *V létě se potíš – házenkářský tým – pojd' sem – jen ta čísla, prosím tě, navzájem nevyděl – kočka si líže kožíšek – na pole vyseli pšenici.*

Bodování: a) za podtržení všech uvedených slov – 3 body;
za každé mylně podtržené nebo nepodtržené slovo odečtete 1 bod (záporné body se nedávají);
b) za správné řešení – 1 bod;
c) za všechna slova vhodně užitá ve větě nebo slovním spojení – 3 body;
za každé chybějící slovo odečtete 1 bod (záporné body se nedávají).

Poznámka: Pokud jste odečetli bod už za podtržení daného slova v úkolu a), neodečítejte u daného slova znovu v úkolu c), tzn. pokud žák např. podtrhl slovo *potíš*, doplatil na to už v úkolu a) – v úkolu c) by byl bod stržen v případě, že slovo nebylo dříve podtrženo a zároveň by chybělo slovní spojení.

Celkem tedy maximálně **7 bodů**.

3. Příklady řešení:

- a) Dostat neoficiální varování; je to člověk porušující zvyklosti/normy chování, člověk nechvalně známý; na to jsem přísný/pečlivý.
b) Příklady řešení: *echo/hlášku; číslo; pes.*
c) *avízo* – oznámení, upozornění, varování (pův. z italského *avviso* – tuto informaci nepožadujte)
numero – číslo (z italského *numero*, pův. z lat. *numerus* – nepožadujte)
prevít – nečestný nebo jinak odsouzeníhodný člověk, obecněji něco špatného (přenesením z *prevet* „záchod“, původně *privat* „soukromí, soukromá místnost“ – nepožadujte)

Bodování: a) za 3 správné odpovědi – 2 body;
za 2 správné odpovědi – 1 bod;
b) za 3 správné odpovědi – 2 body;
za 2 správné odpovědi – 1 bod;
c) za 3 vhodná vysvětlení – 3 body;
za 2 vhodná vysvětlení – 2 body;
za 1 vhodné vysvětlení – 1 bod.

Celkem tedy maximálně **7 bodů**.

4. Příklady řešení:

i. *stoupla* (popř. *stoupá, stoupala* apod.);

ii. *nelámej/nelam*;

iii. *porazily* (popř. *porazí, porážely/-ejí* apod.);

iv. *má/nosí*;

v. *přerůstá (přerostla)*;

Bodování: a) za 5 správných doplnění – 3 body;

za 4 správná doplnění – 2 body;

za 3–2 správná doplnění – 1 bod.

Maximálně tedy **3 body**.

Celkem tedy maximálně **20 bodů**.

5. Slohový úkol: Hodnoťte dodržení tématu, plynulost a návaznost textu, vhodný výběr

lexikálních prostředků i větnou stavbu. Přihlížejte i k tvaroslovné a pravopisné správnosti.

Bodování: 0–10 bodů. Využijte celého bodového rozpětí.